

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компонента
ОДФ 2. 07 ПСИХОЛОГІЯ РАНЬОГО ДИТИНСТВА

Підготовки

бакалаврів
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань _

01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності _

012 Дошкільна освіта
(код і найменування спеціальності)

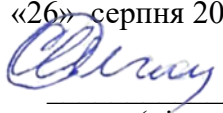
Дніпро-2024

Робоча програма освітнього компонента ОДФ 2. 07 Психологія раннього дитинства для здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти I курсу.

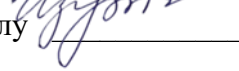
Розробник програми: Товкач І. Є., кандидат психологічних наук

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Зав. кафедри Станіслав САПОЖНИКОВ, док. пед. наук, професор
(підпис)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом 28 серпня 2024 року

Завідувач навчально-методичного відділу Інна ЗЕРКАЛЬ
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Передумови вивчення навчальної дисципліни	ОДФ 2. 01 Вступ до спеціальності та професійна етика ОДФ 2. 03 Педагогіка загальна ОДФ 2. 04 Педагогіка раннього дитинства ОДФ 2. 06 Психологія загальна	
Курс	II	II
Семестр/ триместр	3	5-6
Загальний обсяг годин / кредитів	120/4	120
Кількість змістових модулів	3	3
Годин на аудиторне вивчення	46	18
Годин на самостійне вивчення	74	102
Форма підсумкового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Психологія раннього дитинства»

Мета курсу: надання майбутнім фахівцям з дошкільної освіти необхідних теоретичних знань з психології раннього дитинства з подальшим використанням набутих знань та умінь та навичок на практиці при взаємодії з дітьми раннього віку на основі врахування їх вікових та індивідуально-психологічних особливостей.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Психологія раннього дитинства» є:

- оволодіти категоріально-термінологічним апаратом психології дітей раннього віку, засвоїти основні поняття та розвивати понятійне та критичне мислення;
 - формувати знання про закономірності розвитку та функціонування дитячої психіки як особливої форми життєдіяльності;
 - ознайомитися з віковими фізіологічними та психологічними основами психічної діяльності;
 - ознайомитися з загальними закономірностями та факторами розвитку особистості на різних вікових етапах та умовами її становлення;
 - працювати з першоджерелами, зі знанням основних теорій психологічного процесу;
 - орієнтуватися в історії окремих психологічних проблем у галузі психології раннього віку;
 - використовувати знання з психології раннього віку для усвідомлення актуальних завдань подальшого розвитку цієї науки в цілому.
- формування у студентів такої психолого-педагогічної позиції, за якої дитина раннього віку сприймається як самоцінна й неповторна зростаюча особистість, здатна до волевиявлення та ініціативи;
- вироблення у майбутніх фахівців з дошкільної освіти умінь розпізнавати й підтримувати педагогічно значущі прояви активності дитини, спрямовувати їх у належному руслі, спиратись на бажання та інтереси маленьких вихованців при формуванні в них початкових уявлень про картину світу, та чимдалі складніших знань про оточуюче, озброювати дітей навичками ефективного спілкування й участі в різних видах дитячої діяльності.

3. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні результати навчання	Компетентності
1.	ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
2.	ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	Загальні компетентності (ЗК) КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага). КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.
3.	ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.	КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
4.	ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації. КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки,

		<p>самосвідомість, самооцінка, самоповага).</p> <p>КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).</p> <p>КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.</p> <p>КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.</p> <p>КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p> <p>КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.</p> <p>КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p> <p>КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p> <p>КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>
--	--	--

<p>5.</p>	<p>ПР-5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього віку в умовах закладу дошкільної освіти.</p> <p>ПР-6. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.</p> <p>ПР-7. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.</p> <p>ПР-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p>ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.</p> <p>ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.</p> <p>ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.</p> <p>ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку</p>	<p>КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.</p>
-----------	---	--

4. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ РАНЬОГО ДИТИНСТВА

Тема 1. Предмет і основні поняття психології раннього дитинства

Психологія раннього дитинства як наука про особливості психічного розвитку дитини. Зв'язок психології раннього дитинства з іншими науками. Предмет і структура дитячої психології як науки. Поняття, що характеризують онтогенез людини: дозрівання, розвиток, формування, становлення, навчання, виховання. Завдання та значення психології раннього дитинства у практичній діяльності вихователя ЗДО. Методи психології раннього дитинства. Передумови, умови і рушійні сили психічного розвитку дитини раннього віку.

Література [О1- 3, 5-6, 11, 12; Д 6-11, 13-15, 17]

Тема 2. Закономірності психічного розвитку у дитинстві

Особливості психічного розвитку в дитинстві. Роль біологічних і соціальних факторів у психічному розвитку. Основні концепції психічного розвитку дитини. Психічний розвиток як засвоєння суспільно-історичного досвіду. Виховання і навчання як спеціально організовані способи передачі суспільного досвіду. Спадкові особливості і природжені властивості організму як передумови психічного розвитку. Вплив соціальних умов життя на психічний розвиток дитини раннього віку. Основні закономірності психічного розвитку дитини.

Література [О1-3, 5-6; Д 6-10-15, 16, 18]

Тема 3. Вікова періодизація психічного розвитку дитини

Проблема вікової періодизації. Загальна характеристика віку дитини. Виникнення вікових криз. Періоди психічного розвитку. Ідеї акселерації та ампліфікації психічного розвитку дитини.

Література [О1-4, 6; Д 2-10-16, 18]

Тема 4. Теорії психологічного розвитку у ранньому віці

Жан Піаже: когнітивний розвиток. Ерік Еріксон: психосоціальний розвиток. Джон Боулбі: теорія прихильності.

Література [1-4, 6; Д 2-10-18]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДИТИНИ В НЕМОВЛЯЧОМУ І РАНЬОМУ ВІЦІ

Тема 5. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості

Внутрішньоутробний розвиток. Роль спілкування з дорослими у перинатальному періоді (від 28 тижня вагітності жінки до пологів і перші 7 діб життя новонародженого). Анатомо-фізіологічні особливості новонароджених. Безумовні рефлекси та їх значення у розвитку дитини. Особливості розвитку органів чуття. Когнітивна сфера новонародженого. Розвиток емоційної сфери. Криза новонародженості. Своєрідність ситуації розвитку, новоутворення періоду.

Література [О1-4, 6; Д 4-10-18]

Тема 6. Особливості психічного розвитку немовляти

Соціальна ситуація розвитку в немовлячому віці.

Роль спілкування з дорослими у психічному розвитку немовляти. Розвиток емоційних контактів. Комплекс поживлення: передумови, складові і етапи формування. Характеристика спілкування як провідної діяльності немовляти. Становлення передумов спілкування з однолітками.

Розвиток рухів і дій та їх роль у психічному розвитку немовляти. Загальна характеристика рухів і дій на першому році життя. Оволодіння повзанням та іншими рухами. Розвиток хватання, маніпулювання.

Розвиток мовлення в немовлячому віці. Довербальний етап розвитку мовлення. Передумови засвоєння мовлення та їх формування в немовлячому віці.

Розвиток когнітивної сфери немовляти. Особливості уваги. Розвиток відчуттів і сприймань. Розвиток пам'яті.

Передумови формування особистості. Розвиток самосвідомості в немовлячому віці. Криза першого року життя та її новоутворення.

Література [О1-4, 6; Д 6-10-18]

Тема 7. Характеристика психічного розвитку дітей раннього віку

Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві.

Оволодіння ходьбою та іншими основними рухами. Їх роль у психічному розвитку дитини.

Розвиток предметної діяльності. Перехід від маніпулювання до предметних дій. Співвідносні та орудійні дії, їх характеристика та етапи формування. Характеристика предметної діяльності як провідної в ранньому дитинстві.

Зародження нових видів діяльності в ранньому віці. Формування психологічних передумов ігрової діяльності. Виникнення зображувальної діяльності. Розвиток спілкування з дорослими й однолітками.

Розвиток мовлення в ранньому віці. Ранній вік – сензитивний період розвитку мовлення. Розуміння мовлення дорослих. Формування власного активного мовлення дитини.

Новоутворення в пізнавальній сфері. Розвиток сприймання і утворення уявлень про властивості предметів. Розвиток мислення. Розвиток пам'яті. Особливості уваги. Зародження уяви.

Передумови формування особистості. Розвиток поведінки дитини в ранньому дитинстві. Розвиток самосвідомості. Особливості перших уявлень про себе. Ім'я та його значення в ранньому дитинстві. Криза трьох років та її основні феномени

Література [О1-4, 6; Д 2-10-18]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОДІАГНОСТИКА ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ (0-3 РОКИ).

Тема 8. Професійна допомога та підтримка дітей раннього віку. Важливість батьківської підтримки та взаємодії у ранньому віці

Роль психологів та педагогів у ранньому віці. Профілактика та корекція психологічних проблем у ранньому віці. Емоційні та поведінкові проблеми. Роль батьків у емоційному та соціальному розвитку. Розробка структури та режиму дня. Підтримка та стимуляція пізнавального розвитку. Формування позитивного образу самого себе

Література [О1-4, 6, 11-12; Д 2-11, 13-18]

Тема 9. Особливості психодіагностики дітей раннього віку. Методи психодіагностики дітей раннього віку. Види психодіагностики дітей раннього віку.

Методики психодіагностики дітей раннього віку: діагностика психічного розвитку дітей раннього віку (0-3 роки) (оцінка рівня розвитку пізнавальної, мовленнєвої, емоційно-вольової, особистісної сфери).

Діагностика нервово-психічного розвитку дітей раннього віку (0-3 роки): виявлення можливих відхилень у функціонуванні нервової системи дитини.

Діагностика психомоторних здібностей, психомоторного та психосенсомоторного розвитку дітей раннього віку (0-3 роки) (оцінка рівня розвитку рухів, координації, дрібної моторики).

Психодіагностика мовленнєвого розвитку дітей раннього віку (0-3 роки) (визначення рівня розуміння, активного мовлення, звуковимови).

Психодіагностика емоційно-соціального розвитку дітей раннього віку (0-3 роки): оцінка емоційної сфери дитини, її вміння спілкуватися з іншими людьми, формувати стосунки.

Література [О1-5, 11-12; Д 10-18]

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин														Форма контролю
	денна форма							Заочна форма							
	усього	у тому числі						усього	у тому числі						
		л	п	С	ла	ін	с.р		л	п	С	ла	ін	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ РАНЬОГО ДИТИНСТВА															
Тема 1. Предмет і основні поняття психології раннього дитинства	6	2	-	-	-	-	4	10	2	-	-	-	-	8	У
Тема 2. Закономірності психічного розвитку у дитинстві	6	2	-	-	-	-	4	8	-	-	-	-	-	8	У
Тема 3. Вікова періодизація психічного розвитку дитини	6	2	-	-	-	-	4	8	-	-	-	-	-	8	У
Тема 4. Теорії психологічного розвитку у ранньому віці	10	4	-	2	-	-	4	10	-	-	2	-	-	8	КР Т
Разом за змістовим модулем	28	10		2	-	-	16	20	2	-	2	-	-	16	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДИТИНИ В НЕМОВЛЯЧОМУ І РАНЬОМУ ВІЦІ															
Тема 5. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості.	8	2	2	-	-	-	4	10	2				-	8	У
Тема 6. Особливості психічного розвитку немовляти.	22	4	2	2	-	-	14	22	2	-	-	-	-	20	КР Т У
Тема 7. Характеристика психічного розвитку дітей раннього віку	24	6	2	2	-	-	14	24	2	-	2	-	-	20	У ПК
Разом за змістовим модулем	54	12	6	4	-	-	32	56	6	-	2	-	-	48	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОДІАГНОСТИКА ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ (0-3 РОКИ)															
Тема 8. Професійна допомога та підтримка дітей раннього віку. Важливість батьківської підтримки та взаємодії у ранньому віці	16	2	2	2	-	-	10	18	2		-	-	-	16	У ПК
Тема 9. Особливості психодіагностики дітей раннього віку	22	2	2	2	-	-	16	26	2	-	2	-	-	22	У ПК
Разом за змістовим модулем	38	4	4	4	-	-	26	44	4	-	2	-	-	38	-
Усього годин	120	26	10	10			74	120	12		6			102	

Список умовних позначень

форми контролю: усне опитування – У
модульні контрольні роботи – МКР
перевірка конспектів – ПК

тестування – Т
 колоквиум – К
 есе – Е
 дайджест – Д
 презентація – П
 складання схем/таблиць – СХ/Т

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	ЗМ 1. Предмет і основні поняття психології раннього дитинства	2	-	-
2	Закономірності психічного розвитку у дитинстві	2	-	
3	Вікова періодизація психічного розвитку дитини	2	-	
4	Теорії психологічного розвитку у ранньому віці	4	2	
5	ЗМ 2. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості.	2	2	-
6	Особливості психічного розвитку немовляти: Роль спілкування з дорослими у психічному розвитку немовляти. Розвиток рухів і дій та їх роль у психічному розвитку немовляти. Розвиток мовлення, когнітивної сфери у віці немовляти. Передумови формування особистості.	4	2	-
8	Характеристика психічного розвитку дітей раннього віку. Розвиток предметної діяльності. Новоутворення в пізнавальній сфері. Передумови формування особистості.	6	2	-
10	ЗМ 3. Професійна допомога та підтримка дітей раннього віку. Важливість батьківської підтримки та взаємодії у ранньому віці	4	2	-
12	Особливості психодіагностики дітей раннього віку	4	2	
Усього годин		26	12	-

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми практичного заняття	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів	
		Денна форма	Заочна форма	Денна форма	Заочна форма
1	Тема 5. Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості.	2	-	5	-
2	ЗМ 2.Тема 6. Особливості психічного розвитку немовляти.	2	-	5	
3	ЗМ 2. Тема 7. Характеристика психічного розвитку дітей раннього віку	2	-	5	-
4	ЗМ 3. Тема. Професійна допомога та підтримка дітей раннього віку	2	-	5	-
5	ЗМ 3. Тема. Психодіагностика дітей раннього віку	2	-	5	-
Усього		10	-	25	-

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми семінарського заняття	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів	
		Денна	Заочна	Денна	Заочн

		форма	форма	форма	а форм а
1	ЗМ 1. Тема 4. Теорії психологічного розвитку у ранньому віці Загальні питання психології раннього дитинства (СХ/Т, П, Е)	2	2	5	10
2	ЗМ 2. Тема 6. Особливості психічного розвитку немовляти (СХ/Т, П, Е).	2	-	5	-
3	ЗМ 2. Тема 7. Характеристика психічного розвитку дітей раннього віку» (СХ/Т, П, Е)	2	2	5	10
4	ЗМ 3. Тема 8. Професійна допомога та підтримка дітей раннього віку. Важливість батьківської підтримки та взаємодії у ранньому віці(СХ/Т, П, Е)	2	2	5	10
5	ЗМ 3. Тема 9. Психодіагностика дітей раннього віку (0-3 роки) (СХ/Т, П, Е)	2		5	
6	Усього	10	6	25	30

Критерії оцінювання семінарських завдань

Семінарське завдання складається з тестових питань та відкритих теоретичних питань.

Тестові питання різнорівневі:

I рівень – по 0,1 балу за кожен вірну відповідь (30 теоретичних питань = 3 бали)

II рівень - відкрите теоретичне питання, або ситуаційна психологічна задача – 2 бали.

Усього максимальна кількість балів за семінарське заняття : 5 балів

1. Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється:

0 балів – відповідь відсутня.

1-2 бали – відповідь студента частково правильна, але допускаються значні помилки.

3-4 бали – відповідь правильна, неповна, допускаються незначні помилки.

5 балів – відповідь правильна, повна, без помилок.

10. Теми лабораторних занять (не передбачено)

11. Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття (до 5 балів): - участь у розв'язуванні ситуаційних задач, виконанні завдань – 3 бали. - відповідь на практичному занятті – 2 бали	-	-	3	15	2	10
Семінарські заняття (до 5 балів): - тестове опитування - 3 бали - участь в обговоренні основних	1	5	2	10	2	10

теоретичних питань – 2 бали						
Разом	1	5	5	25	4	20

Шкала оцінювання поточного контролю:

Критерії оцінювання практичного завдання

5 балів	Здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання
4 бали	Здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні
3 бали	Здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні
2 бали	Здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; Здобувач із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань, але частково допускаються значні помилки.
1 бал	Завдання виконане з великою кількістю помилок.
0 балів	Завдання не виконано

10. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи в межах дисципліни «Психологія раннього дитинства» визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Психологія раннього дитинства» включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу ;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
поглиблене вивчення необхідної літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- підготовка до виступу на семінарських заняттях (Е) ;
- опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
- підготовка та оформлення схем і таблиць(СХ/Т), графіків, діаграм, презентацій (П), есе (Е) тощо.

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів	
		Денна форма	Заочна форма	Денна форма	Заочна форма
1	ЗМ 1.Предмет психології раннього дитинства	4	8	2	

2	Закономірності психічного розвитку	4	8	2	
3	Вікова періодизація психічного розвитку	4	8	2	
4	Теорії психологічного розвитку у ранньому віці	4	8	2	5
5	Психічний розвиток дитини у фазі новонародженості.	4	8	2	5
6	Особливості психічного розвитку немовляти.	14	20	2	5
7	ЗМ 2. Характеристика психічного розвитку дітей раннього віку	14	20	2	5
8	ЗМ 3. Професійна допомога та підтримка дітей раннього віку. Важливість батьківської підтримки та взаємодії у ранньому віці	10	16	2	5
9	Особливості психодіагностики дітей раннього віку	18	22	4	5
Усього		76	102	20	30

10. Методи навчання:

Загальні:

Словесні: евристична бесіда; інтерактивні методи, акроматичне пояснення (індукція, дедукція, традукція), розповідь, лекція, проблемно-пошукові ситуації (психологічні задачі), інструктаж, робота з підручником.

Наочні методи навчання: схеми-опори, опорні конспекти, інструкції до практичних і семінарських занять, самостійної роботи, перегляд мультимедійних презентацій. візуалізація інформації за допомогою мультимедійних слайд-презентацій та відеоматеріалів, самостійне спостереження.

Практичні методи навчання: вправи, практичні роботи. виконання творчих завдань, тестів, робота з підручником, словником, психологічний диктант, виконання практичних завдань в парах в підгрупах.

Активні методи навчання: сократівська бесіда, дискусія, кейс-стаді (метод ситуацій).

Методи інформаційно-телекомунікаційних технологій: LMS (Learning Management System) програмні додатки для адміністрування навчальних курсів в рамках дистанційного навчання (Classroom, Prometheus, Quizlet, Udemy, EdX, Coursera, Brainly, Khan Academy, СК-12). WhatsApp, Viber, Telegram.

За характером пізнавальної діяльності:

- *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

11. Методи контролю

- усний індивідуальний і фронтальний контроль.

- письмовий індивідуальний і фронтальний контроль.
- оцінка вирішення типових психологічних задач, виконання практичних завдань;
- дистанційний контроль: тестування (закритої та відкритої форми);
- самоконтроль: рефлексія, самооцінювання, рецензування.
- Залік.

12. Розподіл балів, які отримують студенти. Залік

Поточне оцінювання та самостійна робота										
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3		Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
Поточний контроль										
			5		10	10	5	10	40	100
Контроль самостійної роботи										
2	2	2	2	2	2	2	2	4		

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	цінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
83–89	B	добре	
75–82	C		
68–74	D	задовільно	
60–67	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

Оцінка «відмінно» ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

Оцінка «добре» ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й

оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, В) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, С) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	В
	75–82	С

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням	0–34	F

15.Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання.

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування.

Форма підсумкового контролю: залік

15.1. Завдання для заліку.

Залік з дисципліни включає виконання студентами індивідуальної роботи. Індивідуальна робота студентів полягає у виконанні теоретичних тестових питань та індивідуального пошукового творчого завдання та складається з наступних етапів:

- обрання однієї із запропонованих тем;
- теоретичне опрацювання теми через збір, конспектування та анотування наукової літератури;
- аналіз зібраних наукових джерел;
- написання творчого звіту про ступінь розробки даної проблеми в сучасній психологічній теорії та практиці у вигляді наукових тез;
- захист звіту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ Заліку

Для оцінювання робіт здобувачів освіти пропонується рейтинг:

Залікова робота складається з двох рівнів, які містять різнорівневі теоретичні питання та виконання практичного завдання.

15.2. Питання на залік

Теоретичні питання

1. Чому теорія рекапітуляції належить до біологізаторського напрямку у віковій психології?
2. У чому виявляється односторонність біологізаторського та соціологізаторського підходів у віковій психології, а також теорії конвергенції двох факторів В. Штерна?
3. У чому виявляється психічний розвиток дитини?
4. Як співвідносяться поняття «розвиток», «формування», «становлення», «дозрівання»?
5. Чому внутрішні суперечності є рушійною силою психічного розвитку?
Обґрунтувати відповідь.
6. Роль спадковості у психічному розвитку. Навести відповідні приклади.
7. Що таке соціальне середовище та яка його роль у формуванні психіки людини?
8. Роль діяльності у психічному розвитку дитини. Яка діяльність називається провідною?
9. Що таке «зона найближчого розвитку»? Яку роль відіграє навчання в її розширенні?
10. У чому виявляється нерівномірність психічного розвитку? Навести приклади.
11. Охарактеризувати особливості нервової системи новонародженої дитини. Чому немовля весь час спить?
12. Чутливість різних аналізаторів новонародженої дитини.
13. Безумовні рефлекси новонародженого. Яка їх роль у процесі адаптації дитини до нових умов життя? Чому окремі з них називаються атавістичними?
14. Психологічна ознака завершення кризи новонародженості.
15. Перші форми спілкування дитини з дорослою людиною. Що таке «дефіцит спілкування» у немовлят і як він впливає на їх подальший психічний розвиток?
16. У чому полягає підготовка до розвитку мовлення в немовлячий період?
17. Розвиток рухів немовляти (хапання, маніпуляція, наслідування); їх роль у психічному розвитку немовляти.
18. Як відбувається у немовляти підготовка до прямоходіння? Значення прямоходіння для психічного розвитку дитини.
19. Охарактеризувати розвиток емоцій у немовлят.
20. Які новоутворення у психіці з'являються у немовляти?
21. Охарактеризувати соціальну ситуацію розвитку дитини раннього віку.
22. Оволодіння ходьбою і її роль у психічному розвитку дітей раннього віку.
23. Провідна діяльність та її розвиток у дітей протягом раннього віку. Яка її роль у розумовому розвитку дітей?
24. Пояснити вимогу дитини раннього віку: «Я сам!»

25. Сутність предметних ігор дітей раннього віку.

26. Охарактеризувати передумови і початок формування особистості дитини в ранньому віці.

27. Особливості розвитку мовлення в період раннього дитинства. Який запас слів в активному словнику має дитина у два роки? Назвати особливості розвитку мовлення дитини другого року життя.

28. Особливості розвитку мовлення в період раннього дитинства. Який запас слів в активному словнику має дитина у три роки? Назвати особливості розвитку мовлення дитини третього року життя.

29. Охарактеризувати мислення дитини раннього віку. Навести відповідні приклади.

30. Охарактеризувати основні новоутворення дитини раннього віку.

Творчі завдання та проблемні ситуації

1. Поясніть твердження видатної особистості : «Ми народжуємось без знань, без розуміння, але з даром учитися» (Жан-Жак Руссо 1712-1778).

2. Який віковий період пройшла дитина, якщо наприкінці нього у неї з'явилися такі психічні новоутворення, як довільність психічних функцій, самоконтроль, внутрішній план дій?

3. Складіть анотацію до одного з пунктів розділу 1.3 «Період немовляти та дитини раннього віку» : 1.3.1., 1.3.2, 1.3.3. з методичного посібника «Психологічні нотатки для батьків і вихователів дітей від народження до семи років» (див. список літератури № 17.

4. Про які дії немовляти йдеться у прикладі: «Миколко кілька разів відкривав і закривав коробочку з кришкою, що вільно рухалася. Націлюючись кришкою на коробку, він два-три рази вдаряв по коробці, доки не попадав і не закривав її. Іноді для того, щоб закрити її, хлоп'я навпомацки рухало кришкою над коробкою в бік, доки коробка не закривалась».

5. Прокоментуйте особливості спілкування немовляти (10 місяців) з дорослим та розкрийте його значення для становлення пасивного мовлення в цьому віковому періоді:

«Іграшки розкидані на підлозі. Пропоную показати ягідку, кицьку, хлопчика тощо. Прошу: «Кирюша, покажи кицьку»— показує «Ягідку» — показує. «Ще ягідку» — показує (цих іграшок дві).

6. Як можна назвати діяльність дівчинки раннього віку? «Оля тихенько грається у куточку. Вона одягає і роздягає ляльку вже п'ять хвилин. А перед цим вона возила візок».

7. Зазначте, яка поведінкова характеристика кризи третього року життя наведена у прикладі: «Дитину кличуть з вулиці додому, але вона відмовляється йти. Заявивши, що кататиметься на велосипеді, продовжує кружляти у дворі, чим би її не спокушали (іграшкою, гостями, подарунками), хоча вигляд у неї сумний».

8. Що є рушійною силою психічного розвитку, а також природу вікових криз. Прокоментуйте із цих позицій кризу третього року життя.

16. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма дисципліни;
- залікові матеріали;
- конспекти лекцій;
- інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
- інформаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
4. Олійник М. І., Журат Ю. В., Фесун Г. С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176с.
5. Павелків Р. В., Ципайло О. П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 226 с.
6. Приходько Ю. О. Дитяча психологія: Нариси становлення та розвитку. К.: Міленіум, 2003. 192 с.

Допоміжна

1. Базовий компонент дошкільної освіти України / під наук. керівн. Піроженко Т. О., авт. кол-в : Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнева О. Г., Гавриш Н. В., Загородня Л. П. та ін. 2021. 37 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 01.09.2024).
2. Білан О. І. Українське дошкільня : програма розвитку дитини дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.
3. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, О. В. Саприкіна. К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. 408 с.
4. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до семи років. Монографія. 2-ге видання. Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с.
5. Богуш А. Вибрані науково-педагогічні статті / Упоряд. Л.В. Калуська / За заг. ред. А.М. Богуш. Тернопіль : Підручники і посібники. 2019. 304 с.
6. Деан Станіслав Як ми вчимося. Чому мозок навчається краще ніж машина...поки що / пер.з англ. Юлія Костюк. Київ : Лабораторія, 2021 288 с.
7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
8. Іванова В.В. Психологія дитяча: навчально-методичний посібник для самостійної роботи. Мукачево: МДУ, 2019. 104 с.
9. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2019. 172 с.
10. Костик Л.Б. Вікова психологія (курс лекцій для студентів зі спеціальності «Дошкільна освіта») : навч. посібник. Чернівці, 2018. 116 с.
11. Малярчук А. Я. Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал / А. Я. Малярчук. Літера ЛТД, 2003. 104 с.
12. Манько Н. В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку : науково-методичний посібник / Н. В. Манько. 2008. 256 с. Режим доступу: <https://www.criticalthinking.expert/book-criticalthinking/osnovy-krytychnogo-myslennya-navchalnyj-posibnyk-dlya-uchniv-10-11-klasiv-zagalnoosvitnih-navchalnyh-zakladiv.pdf>
13. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посібник, 2-ге видання, виправлене. Київ : Академвидав, 2015. 400 с.
14. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посібник для сам. роботи студента. Київ : Академвидав, 2011. 376 с.

15. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ : Каравела, 2020. 418 с.
16. . Товкач І. Як розвивати мовлення наймолодших / Ірина Товкач // Палітра педагога. 2016. № 4. С. 3-6.
17. Товкач Ірина Психологічні нотатки для батьків і вихователів дітей від народження до семи років: метод. посіб. / Ірина Товкач. Київ : Грамота, 2023. 304 с. : (Серія «Батьки-вихователі», заснована 2022 р.).
18. Яценко Т. В. Дитяча психологія з психологією дитячої творчості. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Кременчук : ПП «Бітарт», 2020. 42 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України – Піроженко Т. О. 37с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Білан О.І. Програма розвитку дошкільного віку “Українське дошкілля” / ред. Низковська О.В. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2336-programa-ukrainske-doshkillya>.
3. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : Центр учб. літ., 2012. 424 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Dutkevych_Tetiana/Dytiacha_psykholohiia.pdf.
4. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : Академ-видав, 2008. 432 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/498-dityacha-psiologiya-pavelkv-rv.html>
5. Іванова В.В. Психологія дитяча: навчально-методичний посібник для самостійної роботи. Мукачево: МДУ, 2019. 104 с. URL: http://dspace.msu.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3267/Ivanova_psyhologi_children.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. Яценко Т.В. Дитяча психологія з психологією дитячої творчості. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Кременчук : ПП «Бітарт», 2020. 42 с. URL: <https://cutt.ly/xTszFgo>